

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Szűcs Péter Ügyvédi Iroda (fél címe, ügyintéző: dr. Szűcs Péter ügyvéd) által képviselt I.rendű felperes neve (I.rendű felperes címe) I. rendű, II.rendű felperes neve (uo.) II. rendű, III.rendű felperes neve (uo.) III. rendű, IV.rendű felperes neve (uo.) IV. rendű felpereseknek - a dr. Molnár Ágnes Flóra ügyvéd (fél címe) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2018. január 31. napján kelt 36.P.21.062/2012/104. számú ítélete ellen a felperes részéről 106. sorszám alatt, az alperes részéről 107. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg - 15 napon belül - együttesen az I-IV. rendű felpereseknek 200.000 (Kétszázezer) forint plusz áfa összegű fellebbezési eljárási költségét.

A le nem rótt 1.996.300 (Egymillió-kilencszázkilencvenhatezer-háromszáz) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az I-II. rendű felperesek házastársak, a III-IV. rendű felperesek a gyermekeik. Hosszú ideje fennálló gerincfájdalmai megszüntetése érdekében 2008. szeptember 23-án gerincműtétet végeztek az I. rendű felperesen az alperesi kórházban. A beavatkozást megelőzően az I. rendű felperes nem kapott teljes körű tájékoztatást a műtét kockázatáról, illetve annak lehetséges szövődményeiről. A műtét szövődményeként az I. rendű felperesnél az ágyékra, a fenékre és a combok felső részére kiterjedő érzéskiesés alakult ki, azóta vizeletét és székletét nem tudja tartani, katétereznie kell magát, inkontinenciája miatt pelenkát használ. Az I. rendű felperes emésztése is károsodott, hashajtót kell szednie, emiatt rendszeresen görcsei vannak. Az I. rendű felperes fizikálisan legyengült; korábban takarítónőként dolgozott, ezt a munkakörét nem tudja ellátni; közepesen nehéz, illetve nehéz fizikai munkát nem tud végezni. Ezek a károsodások az I. rendű felperes pszichés bántalmaihoz vezettek; szédülés, szorongás, pánikzavar és agorafóbia miatt 2008 novemberétől pszichiátriai kezelésben részesül. Az I. rendű felperes súlyos testi és lelki egészségkárosodása miatt megbomlott a család korábbi harmóniája, ez a körülmény mindannyiuk életvitelére hátrányos hatással volt.

Az elsőfokú bíróság 30. sorszámu - a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf. 21006/2014/4. számú közbenső ítéletével helybenhagyott - jogerős közbenső ítéletével megállapította az alperes kártérítő felelősségét az I. rendű felperesen 2008. szeptember 23. napján az alperesi intézményben elvégzett műtét folytán az I. rendű felperesnél bekövetkezett egészségkárosodással okozati összefüggésben az I-IV. rendű felpereseket ért károk vonatkozásában.

Az I-IV. rendű felperesek keresetükben vagyoni és nem vagyoni káraik megtérítésére kérték kötelezni az alperest. Az I. rendű felperes 15.000.000 forint, a II. rendű felperes 8.000.000 forint, a III-IV. rendű felperesek személyenként 3.000.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére tartottak igényt, ezen összegek káresemény időpontjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatával. A vagyoni kártérítés körében az I. rendű felperes jövedelempótló járadék megfizetésére tartott igényt, ezen felül a II. rendű felperessel egyetemlegesen több tételből összeadódó költségpótló járadék megfizetésére is kérte kötelezni az alperest.

Az alperes - a közbenső ítélet jogerőre emelkedése után is - fenntartotta a kereset elutasítására irányuló ellenkérelmét. Álláspontja szerint a társadalom teherbíró képességéhez mérve az I-IV. rendű felperesek túlzó összegben jelölték meg kártérítési igényeiket.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 17.901.908 forintot és ebből 15.000.000 forint után 2008. szeptember 23-tól, 2.901.908 forint után 2013. június 1-jétől járó törvényes mértékű késedelmi kamatot, továbbá 2008. február 1-jétől az I. rendű felperes öregségi nyugdíj korhatárának az eléréséig havi 46.948 forint járadékot; a II. rendű felperesnek 5.000.000 forintot ezen összeg 2008. szeptember 23-tól járó törvényes mértékű késedelmi kamatával; az I-II. rendű felpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 7.213.354 forintot a részösszegei után járó késedelmi kamatával, valamint 2018. február 1-jétől kezdődően havi 74.705 forint járadékot; a III. rendű felperesnek 2.000.000 forintot, a IV. rendű felperesnek 1.000.000 forintot, ezen összegek 2008. szeptember 23-ától járó törvényes mértékű késedelmi kamatával. Ezt meghaladóan elutasította a keresetet, és kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg együttesen az I-IV. rendű felpereseknek 2.540.000 forint perköltséget. Az alperest 219.894 forint szakértői költség és 1.225.000 forint kereseti illeték megfizetésére kötelezte az állam javára, egyidejűleg megállapította, hogy 38.805 forint szakértői költséget, továbbá 225.000 forint kereseti illetéket az állam visel.

Döntésének jogi indokolása szerint az alperes kártérítő felelősségét megállapító közbenső ítélet jogerőre emelkedésére figyelemmel határozatában az I-IV. rendű felpereseket megillető kártérítés összegét állapította meg a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 355. §-a alapján. A nem vagyoni kártérítéssel kapcsolatban kifejtette: a felperesek mindegyikének sérültek a személyiséghez fűződő jogai, és valamennyiüknek hátrányosan változott meg az életminősége. Az I. rendű felperesnek nagymértékben csökkent a munkaképessége, mozgásszervi nehézségei miatt csak kísérettel tud kimozdulni otthonról, széklet- és vizelet inkontinenciája miatt pelenkát kell viselnie, és katétert kell alkalmaznia. Aktív életét, a családban elfoglalt helyét feladni kényszerült. Megváltozott helyzetét nem tudta feldolgozni, szorongásos-depressziós tünetei jelentkeztek; mind egzisztenciálisan, mind magánéleti téren kiszolgáltatottá vált. Mindezen hátrányok ellensúlyozására az I. rendű felperes részére 15.000.000 forint nem vagyoni kártérítést ítélt meg.

Rámutatott: az I. rendű felperes egészségkárosodása következtében a II-IV. rendű felpereseknek sérült az egészséges családban éléshez fűződő személyiségi joga. A II. rendű felperes terhei jelentősen megnövekedtek, ráhárulnak a családfenntartásnak a terhei, a felesége betegsége óta túlnyomó részben ő végzi a háztartási és ház körüli munkákat. Felesége beszűkült mozgástere miatt ő is zártabb életvitelre kényszerült, családi szabadidős tevékenysége korlátozottá vált, házasságle

megszűnt. A II. rendű felperesnél is pszichés problémák jelentkeztek, noha nem olyan súlyos, mint az I. rendű felperesnél. Mindezt figyelembe véve a II. rendű felperest megillető nem vagyoni kártérítés összegét 5.000.000 forintban határozta meg.

A gyermekek is megszenvedték édesanyjuk maradandó egészségkárosodását, a III-IV. rendű felperesek családi élete is beszűkült, szinte megszűnt a családi szabadidős tevékenységük, és a tőlük elvárható mértéket meghaladóan kénytelenek részt venni a házi és házkörűli munkákban. A III. rendű felperesnél - aki 12 éves volt a műtét idején - tartósan nyomott hangulat és beszűkült személyiségkép alakult ki. A IV. rendű felperes - aki óvodás volt a műtét idején - a III. rendű felperesnél kevésbé élte át azokat a hátrányos változásokat, amelyek a család életében bekövetkeztek. A két gyermek eltérő súlyú károsodását figyelembe véve a III. rendű alperes részére 2.000.000 forint, a IV. rendű alperes részére 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítést állapított meg. Ehhez az összegekhez járulóan a káresemény bekövetkezésének az időpontjától az alperes köteles megfizetni a régi Ptk. 301. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű törvényes késedelmi kamatot. A vagyoni kártérítési igények közül az I. rendű felperes jövedelemvesztését a régi Ptk. 356-357. §-ai alapján bírálta el. A becsatolt iratokból megállapíthatóan az I. rendű felperes a műtétet megelőzően takarítónői munkakörben állt alkalmazásban, munkabére megegyezett a minimálbérrel. Nagyfokú munkaképesség-csökkenése és a kialakult maradványállapot miatt az I. rendű felperes nem képes korábbi munkakörének az ellátására. Erre figyelemmel a jövedelempótló járadék címén az alperes 2018. január 31-ig eltelt időre egy összegben köteles megfizetni 2.901.908 forintot törvényes mértékű késedelmi kamatával, azt követően pedig havi 46.948 forintot.

Az I-III. rendű felperesek személyes előadása, a meghallgatott tanúk vallomása, valamint a szakértői vélemény alapján bizonyítottan találta, hogy az I. rendű felperes a háztartási teendőket és a házkörűli munkákat sem tudja olyan mértékben elvégezni, mint korábban. A szakértői vélemény alátámasztotta: a műtétet követő hat hónapban mindennemű háztartási munka elvégzésében akadályozott volt. Az ágyéki gerincszakaszt fokozottabban megterhelő közepesen nehéz és nehéz munkáktól ezután is tartózkodnia kellett, és ilyen munkát a jövőben sem végezhet. Ezen a jogcímen - a keresetnek helyt adva - 44.713 forint havi járadékot állapított meg azzal, hogy az alperes 3.724.237 forint lejárt járadékot köteles megfizetni az I-II. rendű felperesek részére.

Az I. rendű felperes a káreseményt megelőzően gyalogosan, illetve tömegközlekedéssel közlekedett. A jelenlegi fizikai és pszichés állapota nem teszi lehetővé, hogy kísérő nélkül közlekedjék. A szakértői vélemény szerint az I. rendű felperes személygépkocsival történő szállítását, egészségkárosodásának jellege ugyancsak indokoltá teszi. Erre figyelemmel a közlekedés többletköltségeként, üzemanyagköltségre 1309 forint havi járadékot és 255.909 forint lejárt járadékot állapított meg, míg a kíséretre figyelemmel havi 472 forint járadékot és 64.129 forint lejárt kártérítést határozott meg, azzal, hogy ezek az összegek - törvényes mértékű késedelmi kamatukkal együtt - ugyancsak egyetemlegesen illetik meg az I-II. rendű felpereseket.

Mozgásszegény életmódjára, maradványállapotára, különösen székletinkontinenciájára figyelemmel az I. rendű felperesnek törekednie kell rostokban gazdag élelmiszerek, zöldségek és gyümölcsök fogyasztására. Megfelelő étrendjének a költségei meghaladják az átlagos kiadásokat, ezért ezen a jogcímen 12.717 forint járadékot és 1.336.313 forint kártérítést állapított meg.

Nem volt vitatott az sem, hogy az I. rendű felperes többféle gyógyszert szed (fájdalomcsillapítók, antibiotikumok stb.) és gyógyászati segédeszközök (pelenka) alkalmazására kényszerül. Emellett rendszeresen fogyaszt vitaminokat és gyógyhatású készítményeket is. A rendelkezésre álló okiratok alapján e kiadások pótlása érdekében havi 10.820 forint járadék és 1.201.003 forint lejárt kártérítés megfizetésére kötelezte az alperest.

A kulturális többletköltség címén támasztott követelést is megalapozottnak találta, mivel munkaviszonyának megszűnése és szabadidős tevékenységei beszűkülése miatt az I. rendű felperes több időt tartózkodik otthonában. Az I. rendű felperes mindennapjai keresztrejtvényfejtéssel, olvasással, tévé nézéssel telnek, így a házastársaknak erre a célra többet kell fordítaniuk, mint

korábban. Ezen a címen 4.674 forint járadékot és 521.002 forint lejárt kártérítést állapított meg. A perköltségeket a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényt (régi Pp.) 81. § (1) bekezdése alapján a pernyertesség-pervesztesség arányában osztotta meg a felek között arra figyelemmel, hogy az I-IV. rendű felperesek 84%-ban pernyertesek lettek. Az I-IV. rendű felperesek ügyvédi költségeinek meghatározása során figyelembe vette: a jogvita különösen bonyolultnak tekinthető, ahol a jogi szaktudás mellett orvosi ismeretekre is szükség volt. A 2012. óta tartó perben a felperesek részéről jelentős mennyiségű, a per előbbrevitelét és érdemi elbírálását elősegítő beadvány készült. A kifejtett ügyvédi tevékenységre figyelemmel a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdésének a második fordulata alapján az ügyvédi költségeket magasabb összegben állapította meg, mint ahogy az a pertárgy értékéhez igazodóan megállapítható lenne.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a II-IV. rendű felperesek és az alperes jelentett be fellebbezést.

A II-IV. rendű felperesek az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását, és a részükre fizetendő nem vagyoni kártérítés összegének felemelését kérték. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság nem tulajdonított kellő jelentőséget az általuk elszenvedett hátrányok súlyosságának.

A II. rendű felperes 8.000.000 forintra kérte felemelni a nem vagyoni kártérítés összegét. Hangsúlyozta, hogy a pszichológiai szakvélemény szerint még nyolc évvel a káreseményt követően is alkalmazkodási zavarban szenved. Emellett a hangulat- és közérzetzavar egyéb tünetei, valamint a szenzitivitás és az örömtelenség is megjelentek nála. Felesége egészségkárosodása miatt nemcsak fizikai segítőjét, hanem lelki társát is elvesztette. Az elsőfokú bíróság nem értékelte, hogy megszűnt a szexuális életük, és azt a fokozott erő kifejtését sem, amellyel óvta gyermekeiket a nagyobb megpróbáltatástól. Azt az állandó nyomasztó érzést is értékelni kell, ami ránehezedik, mivel egyedüli családfenntartóként semmilyen okból nem eshet ki a munkából. Azt is nehezen éli meg, hogy megszűntek a belföldi, külföldi nyaralások és kirándulások.

A III. rendű felperes 3.000.000 forintra kérte felemelni a nem vagyoni kártérítés összegét. Hangsúlyozta, hogy édesanyja betegsége miatt nem tudta élni a korai tinédzserek aktív társasági életét, mivel öccse ellátásában és a háztartási, valamint a ház körüli munkákban kellett segítenie. A kialakult helyzet - szakvéleménnyel bizonyítottan - pszichésen rendkívül megviselte, a szakértői vizsgálaton még ennyi év eltelte után is elsírta magát. Hátrányosan hatott személyiségére, hogy nem mondhatta ki panaszait, nem is sírhatta el a fájdalmát; 12 éves gyermekként át kellett élnie édesanyja szenvedéseit, el kellett viselnie ingerültségét. Valószínűleg ez idézte elő gyomorfekélye kialakulását.

A IV. rendű felperes 2.000.000 forintra kérte felemelni a nem vagyoni kártérítés összegét. Előadta: az elsőfokú bíróság megállapításával ellentétben ő is érzékelte a káresemény utáni élethelyzetének hátrányos megváltozását. Ahelyett, hogy élhette volna egy átlagos hétéves gyermek életét, segítenie kellett a vásárlásban és a kerti munkákban.

Az alperes fellebbezése az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatására, és az I-IV. rendű felpereseket megillető kártérítés összegének csökkentésére irányult. Az I. rendű felperes tekintetében 3.000.000 forintra, a II. rendű felperes tekintetében 1.000.000 forintra, a III. rendű felperes tekintetében 300.000 forintra, a IV. rendű felperes tekintetében 200.000 forintra kérte csökkenteni a nem vagyoni kártérítés összegét. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság teljesen figyelmen kívül hagyta, hogy költségvetési intézményként működik, így teherbíró képességéhez viszonyítva a felperesek részére fizetendő, összesen 23.000.000 forintot kitevő nem vagyoni kártérítés rendkívüli eltúlzott mértékű. Az Alkotmánybíróság iránymutató döntése szerint a kártérítés összegének meghatározásakor nem lehet figyelmen kívül hagyni a gazdasági környezetet, a társadalom jövedelemtermelő képességét, hiszen a felperesek maguk is ebben a társadalomban élnek, és munkájukkal ennek a jövedelemtömegnek a megtermeléséhez - nem többhez és nem

kevesebbhez - járulnak hozzá. Az elsőfokú bíróság valójában duplán érvényesített igényt ismert el. Az életminőség romlásában testet-öltő nem vagyoni hátrány ugyanis a vagyoni kártérítés egyes tételei alatt is megjelenik. A szakértői véleményből kiemelte az I. rendű felperes mozgására vonatkozó vizsgálatot, amely azt tükrözi, hogy mozgáskorlátozottsága minimális, így ennek az egészségkárosodásnak a kompenzálására alapozottan nem jogosult kártérítésre.

A vagyoni kártérítés összegét ugyancsak eltúloztának minősítette. Álláspontja szerint az I. rendű felperes nem bizonyította, hogy megőrizte volna munkahelyét és jövedelmét, illetve hogy gyógyulását követően is ugyanolyan jövedelemre tett volna szert a gazdasági válságként elismert időszakban. Az I. rendű felperes mozgásában nem korlátozott olyan mértékben, hogy ne tudjon olyan munkát vállalni, amelyből legalább a minimálbért elérő jövedelme származna. Az I. rendű felperes munkaképesség-csökkenését megállapító határozatnak a később készült szakvélemény során végzett vizsgálatra tekintettel nincsen bizonyító ereje. Erre figyelemmel a jövedelemvesztés címén előterjesztett igény elutasítását kérte.

A háztartási és ház körüli munkák címén megítélt kártérítést legfeljebb a kórházi tartózkodást követő hat hónapra, 2009. április 20. napjáig tartotta indokoltnak, napi két óra figyelembevételével. A járadékigénynek az elutasítását kérte. Ugyanez volt a kérelme a közlekedési többletköltség címén megítélt kártérítés összegére vonatkozóan is.

Az élelemfeljavítás többletköltsége címén megítélt kártérítés kapcsán előadta: az egészséges táplálkozás a felelős egészségmegőrző magatartás része, ezért nemcsak az egészségkárosodással élő embereknek van rá szüksége. Ez az igény nincsen összefüggésben a terhére rótt magatartással, ezért annak elutasítását kérte.

A gyógyszerek és gyógyhatású készítmények többletköltsége címén megítélt kártérítést is túlzónak tartotta, azt 50%-ára kérte mérsékelni, a járadékigény elutasítása mellett.

A kulturális többletköltség megtérítése iránti igény elutasítását is kérte, mivel az otthonülő életmód köztudottan nem költségnövelő, hanem költségcsökkentő hatású. A házon kívül végzett tevékenységek, az utazások, kirándulások, sporttevékenységek jóval nagyobb kiadással járnak, mint az otthon végezhető tevékenységek.

Az I-IV. rendű felperesek részére fizetendő ügyvédi költségeknek is a csökkentését kérte, a pernyertesség-pervesztesség arányához igazodó alapmértékre. Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított "emelt" díj indokolatlanul növeli a költségvetési intézményként működő kórház terheit.

Az I-IV. rendű felperesek fellebbezési ellenkérelmükben azt kérték, hogy a Fővárosi Ítéltábla ne adjon helyt az alperes fellebbezésének. Álláspontjuk szerint az alperes olyan indokokkal kérte a nem vagyoni kártérítés csökkentését, amelyek nem vehetőek figyelembe annak összegszerűsége meghatározása során. A teljes kártérítés elvéből kitűnően a nem vagyoni kártérítésnek az elszenvedett hátrányok súlyosságához kell igazodnia. Hangsúlyozták: az alperes nem fejtette ki, hogy a vagyoni kártételek csökkentését miért kéri, így érdemben nem bírálható el a fellebbezése. Álláspontjuk szerint a részükre fizetendő perköltség összegét nem befolyásolhatja az a körülmény, hogy növeli a költségvetési intézmény terheit.

Az elsőfokú bíróság ítélete abban a részében jogerőre emelkedett, amely összegre az alperes az I-IV. rendű felpereseket megillető nem vagyoni kártérítés összegének a leszállítását kérte fellebbezésében [rég. Pp. 228. § (4) bekezdés]. Az elsőfokú bíróság ítéletének ezt a részét a Fővárosi Ítéltábla felülbírálata nem érintette.

Az I-IV. rendű felperesek fellebbezése és az alperes fellebbezése egyaránt megalapozatlan.

Az elsőfokú bíróság hiánytalanul felderítette a releváns tényállást; arra alapított érdemi döntésével

és annak jogi indokolásával a Fővárosi Ítéltábla maradéktalanul egyetértett, ezért okfejtését - annak szükségtelen megismétlése nélkül - csupán az ellenérdekű felek fellebbezésére tekintettel egészíti ki a következőkkel.

A Fővárosi Ítéltábla előrebocsátja, hogy az elsőfokú bíróság ítéletét a felek fellebbezésének és fellebbezési ellenkérelmének a korlátai között bírálta felül. A felülbírálat kereteinek meghatározása során nemcsak a fellebbezési kérelmet, hanem a kérelem indokául előadott érveket is figyelembe vette, és a felek által előadott szempontok alapján végezte el a felülbírálatot.

Az alperes elsődlegesen arra hivatkozással kérte valamennyi felperes tekintetében a nem vagyoni kártérítés csökkentését, hogy annak igazodnia kell a társadalom teherbíró képességéhez. Érvelése azt tükrözi: a társadalom teherbíró képességét azonosnak tekintti az alperesi intézmény teherbíró képességével, amely költségvetési forrásból fedezi kiadásait, így súlyos megterhelést jelent számára a nagy összegű kártérítés megfizetése. A Fővárosi Ítéltábla ezzel az érveléssel nem értett egyet.

A kártérítés összegének meghatározása során figyelembe kell venni a kéresemény időpontjában irányadó ár- és értékviszonyokat, amely biztosítja, hogy a károsultak az őket körülvevő gazdasági környezet által megkívánt mértékű vagyoni, illetve nem vagyoni kártérítésben (kárpótlásban) részesüljenek. Ez a mérlegelési szempont a károkozónak is biztosítékot nyújt arra, hogy kötelezettsége csak az adott gazdasági környezet által megkívánt kártérítésre terjed ki, de annál nem lehet terheesebb. Az Alkotmánybíróság iránymutatása szerint a bíróságok mértéktartásának a társadalom gazdasági teherbíró képességéhez kell igazodnia. Ez az alapelv akkor érvényesül, ha az azonos gazdasági környezetben, azonos időszakban bekövetkezett, hasonló súlyosságú nem vagyoni károk megtérítésére a bíróságok hasonló összegű nem vagyoni kártérítést állapítanak meg. Az elsőfokú bíróság által megállapított nem vagyoni kártérítés összhangban áll ezzel az alapelvvel, nem mutat aránytalanságot a hasonló ügyekben megállapított nem vagyoni kártérítések összegéhez viszonyítva. Ebből következően a nem vagyoni kártérítés alperes által kért jelentős összegű csökkentése esetén ez az összhang megbomlana, az I-IV. rendű felperesek nem részesülnének olyan mértékű pénzbeli kompenzációban, amely alkalmas lenne az őket ért nem vagyoni hátrányok ellensúlyozására. A teljes kártérítés és mértéktartás elvének az együttes érvényesülése egyik felperes tekintetében sem tette lehetővé a nem vagyoni kártérítés összegének a leszállítását.

Az alperes az I. rendű felperes részére megítélt nem vagyoni kártérítést azért is túlzónak tartotta, mert az I. rendű felperes nem vált teljesen mozgáskorlátozottá, így az egészségkárosodása nem olyan súlyos mértékű, mint ahogy azt az elsőfokú bíróság figyelembe vette. Az alperesnek ez a hivatkozása nem helytálló, hiszen az I. rendű felperes egészségkárosodásának csak az egyik összetevőjét értékelte. Az I. rendű felperes valóban nem vált teljesen mozgáskorlátozottá, de érzéskiesése jelentősen gátolja a mozgásban, és fizikai elgyengülése miatt nem tud hosszabb ideig gyalogolni, illetve tevékenykedni. Az érzéskieséshez társuló további hátrányok, az inkontinencia, a súlyos pszichés zavarok (nőiesség elvesztése, negatív önértékelés, pánikbetegség, agorafóbia stb.) nagy mértékben korlátozzák az I. rendű felperes mozgásterét, ami túlnyomó részben az otthonára szűkült le. A közlekedésben az is gátolja, hogy - a szakértői vélemény által bizonyítottan - biztonságosan csak kísérővel utazhat a tömegközlekedési eszközökön. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy az I. rendű felperesnek a családban betöltött helyzete is hátrányosan változott, nem tud elmenni gyermekei rendezvényeire; nevelésükben, ellátásukban visszaszorult a részvétele. Az elszenvedett hátrányok összességének a kirívó mértékű súlyosságára figyelemmel - amit az elsőfokú bíróság teljeskörűen értékel - önmagában az a körülmény nem indokolja a nem vagyoni kártérítés csökkentését, hogy az I. rendű felperes nem vált teljesen mozgáskorlátozottá.

A Fővárosi Ítéltábla a II-IV. rendű felpereseket megillető nem vagyoni kártérítés összegének a

felemelésére sem látott okot. Az elsőfokú bíróság kimerítően számba vette mindazokat a hátrányokat, amelyeket a II-IV. rendű felperesek az I. rendű felperes testi-lelki egészségkárosodásával okozati összefüggésben elszenvedtek. A II-IV. rendű felperesek fellebbezésükben nem jelöltek meg olyan hátrányt, melyet az elsőfokú bíróság nem vett figyelembe, hiszen az elsőfokú bíróság is utalt a II. rendű felperes pszichés kórképet mutató személyiségi, viselkedési és hangulati zavarára, a megváltozott helyzet miatti szorongására, valamint a házasságának - ezt magában foglaló szexuális életének - a megszűnésére; továbbá arra, hogy édesanyjuk betegsége miatt a III-IV. rendű felperesek nem tudták a hozzájuk hasonló korú gyermekek felhőtlen életét élni. Az a bíróság mérlegelésére tartozik, hogy ezeket a hátrányokat milyen összegű nem vagyoni kártérítéssel tartja kompenzálhatónak. A Fővárosi Ítéletábra álláspontja szerint az elsőfokú bíróság kellő súllyal értékelte azokat pszichés károsodásokat, valamint életviteli és életminőségbeli hátrányos változásokat, amelyek a II-IV. rendű felperesek kényszerűen átéltek. A részükre megállapított nem vagyoni kártérítés tükrözi a káresemény idején érvényesülő ár- és értékviszonyokat, és nem mutat aránytalanságot a hasonló ügyekben megítélt nem vagyoni kártérítések mértékéhez viszonyítva sem. Ebből következően a nem vagyoni kártérítés összegének a felülmérlegelése nem volt indokolt.

Az alperes a vagyoni kártérítés tételeinek a csökkentését egyrészt megfelelő indok megjelölése nélkül, másrészt megalapozatlanul kérte.

A jövedelempótló járadék megállapításához szükséges bizonyítási kötelezettségnek az I. rendű felperes eleget tett, mivel a szakértői vélemény alátámasztja, hogy korábbi munkakörét a műtétrel okozati összefüggésben kialakult egészségkárosodása miatt nem tudja ellátni. Annak bizonyítása, hogy az I. rendű felperes egészségesen sem tudta volna megtartani az állását - a felelősség alóli mentesülés érdekében - az alperes érdekében állt, ezért azt a régi Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében neki kellett volna bizonyítania. Az alperes erre vonatkozóan nem ajánlott fel bizonyítást, így köteles megtéríteni azt a jövedelmet, amit az I. rendű felperes az egészségkárosodása miatt elvesztett.

Az alperes nem indokolta meg, hogy miért kéri a háztartási és ház körüli munkák, valamint a közlekedési többletköltségek címén megítélt kártérítés csökkentését és a járadék igény elutasítását. A fellebbezési kérelmet megalapozó indokok kifejtése nélkül nem állt rendelkezésre az a szempontrendszer, amely meghatározta volna a felülbírálat kereteit, így a Fővárosi Ítéletábrának a kártételek tekintetben nem volt lehetősége annak vizsgálatára, hogy indokolt lenne-e az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatása.

A szakértői vélemény azt is alátámasztotta, hogy mozgásszegény életmódja és a megváltozott emésztési folyamatok miatt az I. rendű felperesnek a korábbiaktól eltérő összetételű élelmiszereket kell fogyasztania. A meghallgatott tanúk ezzel összhangban előadták: előtérbe került a gazdag rosttartalmú élelmiszerek fogyasztása, az I. rendű felperes sokkal több főzeléket és gyümölcsöt a fogyaszt, mint korábban. A táplálék összetételének ilyen módon történő kialakítása többletköltséggel jár, amit a károkozó köteles megtéríteni.

Az alperes nem fejtette ki, hogy mi okból kéri 50 %-ra csökkenteni a gyógyszerekkel és gyógyhatású készítményekkel kapcsolatban megállapított kártérítést, így a Fővárosi Ítéletábra e tekintetben sem bírálhatta felül az elsőfokú bíróság érdemi döntését.

Az I-III. rendű felperesek személyes előadása és a meghallgatott tanúk vallomása alátámasztotta, hogy az I. rendű felperes otthonülő életmódja miatt új költségek merültek fel; az I. rendű felperes

napjait keresztrejtvényfejtéssel, olvasással tölti, ehhez a házaspárnak szükségszerűen több újságot és könyvet kell vásárolnia, mint korábban. Ezek az új kiadások végsősoron ugyancsak az I. rendű felperes egészségkárosodására vezethetők vissza, így azokat az alperes köteles megtéríteni az I-II. rendű felperesek részére.

Az alperes elsődlegesen azért kérte az I-IV. rendű felperesek perköltségeinek a csökkentését, mert a megemelt összegű ügyvédi költség indokolatlanul növeli a költségvetési intézmény terheit. Az elsőfokú bíróság részletesen kifejtette, hogy milyen szempontok alapján állapította meg a felperesek ügyvédi költségeit, annak során figyelembe vette - egyebek mellett - az ügy bonyolultságát, illetve az ügy előbbrevitele érdekében kifejtett ügyvédi tevékenység munka- és időigényességét. Az elsőfokú bíróság által felhívott 32/2003. (VIII. 22) IM rendelet 3. § (6) bekezdése kifejezetten lehetővé teszi, hogy e szempontok alapján a bíróság felemelje a pernyertesség-pervesztesség arányához igazodó, a pertárgyérték alapján számítandó ügyvédi költséget. Az alperes azt nem vitatta, hogy az elsőfokú bíróság a felhívott jogszabálynak megfelelően állapította meg az ügyvédi költségeket, és nem támadta a figyelembe vett szempontokat sem. Az a körülmény, hogy a nagyobb részt pervesztés alperesre nézve nagyobb teherrel jár a magasabb összegű perköltség megfizetése, az ügyvédi költségek meghatározása során nem juthat jelentőséghez, ezért a Fővárosi Ítéltábla nem látott okot az alperest terhelő perköltségek csökkentésére.

Az alperes arra is alaptalanul hivatkozott, hogy az ügyvédi költségek megtérítésével a felperesek ügyvédjének a díjazása megkétszereződik. A régi Pp. 75. § (2) bekezdése szerint ugyanis az ügyvédi költségeket a fél perrel felmerült költségei közé kell számítani, és a perköltségviselés régi Pp. 78. § (1) bekezdésében foglalt főszabálya szerint az a pernyertes felet - nem pedig az ügyvédjét - illeti meg. A részleges pernyertességre vonatkozó szabályok nem változtatnak azon, hogy a pernyertességével arányos perköltséget a fél részére kell megfizetni, a perrel felmerült költségei megtérítése végett, amely költség szükségszerűen magában foglalja az ügyvédi költségeket is.

Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla a régi Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét - a régi Pp. 254. § (3) bekezdése szerint helyes indokaira utalással - helybenhagyta.

Az alperes fellebbezésének nagyobb volt az értéke, mint a II-IV. rendű rendű felperesek fellebbezésének, így a fellebbezés tekintetében az alperes pervesztessége a nagyobb arányú. Erre figyelemmel a régi Pp. 81. § (1) bekezdése értelmében köteles megfizetni az I-IV. rendű felperesek részére a jogi képviselőjük ellátásával felmerült fellebbezési eljárási költségeik arányos részét. Ennek összegét a Fővárosi Ítéltábla a 32/2003. (VIII. 22) IM rendelet 3. § (3), (5) és (6) bekezdései alapján, a tényleges ügyvédi tevékenységre figyelemmel, mérlegeléssel állapította meg, amelyhez a 4/A. § (1) bekezdése szerint hozzáadódik az áfa.

A II-IV. rendű felperesek teljes személyes költségmentessége és az alperes személyes illetékmentessége folytán a le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az Itv. 56. § (1) bekezdése, valamint a 6/1986. (VI. 26) IM rendelet 14. §-a szerint az állam viseli.

, 2018. július 6.

. Sággy Mária s.k.
a tanács elnöke

Dr. Csordás Csilla s.k.

Dr. Kincses Attila s.k.

előadó bíró

bíró